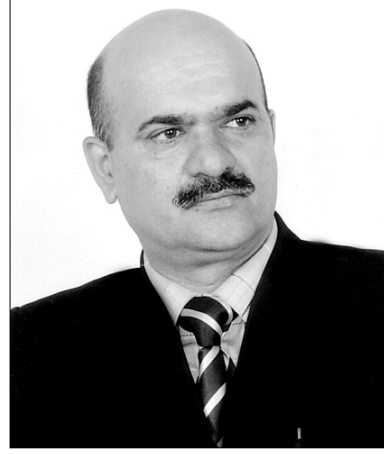

◆ H e k a y ə l ə r

Vaqif İSAQOĞLU

KOR KİŞİNİN ALİM OĞLU

Öz-özündən zəhləsi gedirdi. Yaşamaqdan bezmişdi. Üç uşaq atası olmasaydı, bir qaşiq zəhər içib saçlarını vaxtsız ağartmış qayğılardan, yaşadığı cəhənnəm əzabından, belini yay kimi əymiş problemlərdən və bir də pasportunu dəyişdirib azərbaycanlı olmuş erməni Xanımın ona kirayə verdiyi yarıqaranlıq zirzəmidən canını birdəfəlik qurtarardı. Ancaq, görünür, yaşadığı şəhərin cəhənnəm əzabından yaxa qurtarmaq o qədər də asan məsələ deyildi. Hər necə olsa da, Qafar müəllim də Allah verən ömrü birtəhər başa vurmaıydı. İstəsə də, istəməsə də hələ orta məktəbdə oxuyan uşaqlarını erməni arvadın ona kirayə verdiyi daxmadan bir yana çıxartmaq üçün dişini dişinə sıxıb birtəhər dözməliydi, necə deyərlər, balalarına bir gün ağlamalıydı. Hərdən də dodaqaltı mızıldanırdı: «Allah kəssin belə yaşamağı. Ruhumuz da şikəst olub. Alimlə nadana fərq qoymurlar. İndi iblislər mələklərdən gözəl görünür. Hara baxırsan, üfunət iyi verir. Bu üfunət iyində yaşa görüm, necə yaşayırsan. Görəsən, mənim kimi tanınmış bir alimin gecələr sınıq-salxaq bir «Jiquli»ylə xaltura eləməsini Allah necə götürür?».

Allah bəndələrinə fərq qoymurdu. Allah bəndələrinə fərq qoymadığına görə də bəndələr öz içərilərindən bir bəndə seçib ona itaət etməyə başlamışdılar. Bu isə açıqdan-açığa Allaha qarşı üsyan demək idi. Elə ona görə də hər şey tərs-avand olmuşdu. Və bir də bu şəhərdə Qafar müəllimin «xaltura» eləməsinin Allaha heç bir dəxli yoxuydu. Çünki Allah alimi də, kanalizasiya təmizləyəni də eyni gözdə görürdü.

Qafar müəllim qaşlarını düynləyib gözlərini «Sevinc» kafesinin yanıb-sönən işıqlarına dikdi. Yox. O, «Sevinc» kafesinin alışıb-yanan işıqlarına baxmırdı. Uçastkovu Səlimin işıqları tez-tez yanan-sönən «Sevinc» kafesinde nəşə çəkənlərin, donuz kimi araq hortadanların arasında qismətinə düşəcək müştəri gözləyirdi. Gözləyirdi ki, kafedə əylənən uşaqlardan kimsə onun «Jiquli»sinə yaxınlaşacaq, yavaşca qapını açıb içəridə əyləşəcək və ona «sür» deyə əmr verəcək. O isə «hara?» - deyə uşaq sevinciylə soruşacaqdı. Çünki elə vaxtlar olurdu ki, səhərəcən maşında oturub müştəri gözləyirdi, elə müştəri gözləyə-gözləyə də onu yuxu aparırdı. Və həmişə də yuxuda dədəsi Kor İslamı görürdü. Yuxuda dədəsi Kor İslamı görə kim də onun üzünə lombayla tüpürüb deyirdi: «Ay kişi, məni niyə bədbəxt elədin? Mən yazığı ni-

yə zorla Bakıya göndərdin? O boyda universitetdə dərs deyirəm, yenə də uşaqların qarnını doyura bilmirəm. İki eşşəyin arpasını bölə bilməyənlər isə «Mercedes»lərdə şütüyürlər, pula pul demirlər. Dövlətin pulu da sel kimi onların cibinə axır. O xaraba qalmış universitetdə oxumasaydım, indi mən də sayılıb-seçilən kişilərdən biri idim. Vallah, Rusiyanın bazarlarında alış-veriş eləmək, alim olmaqdan min dəfə yaxşıdır. Boğazıma qalstuk vurmaqnan ha deyil. Cibimdə oynayan siçanlara bəs nə deyirsən?» - Qafar müəllim hər dəfə yuxuda dədəsi Kor İslamın üzünə lombayla tüpürüb bu sözləri deyəndən sonra uşaq kimi hönkür-hönkür ağlayırdı. Və hər dəfə də doyunca ağlamağa macal tapmırdı. Çünki ona ağlamaq imkanı vermirdilər. Ona ağlamaq imkanı vermirdilər deyəndə, bu zaman maşının aynasını taqqıldadan müştərilərdən kimsə onu yuxudan oyadırdı. O isə «Jiquli»sini işə salmazdan əvvəl gözünün yaşını silmək istəyirdi və hər dəfə də gözlərindən bir damla da yaş çıxmadığını görüb sakitcə çiyinlərini çəkirdi. Sonra da gedəcəyi ünvana çatanacan yuxuda dədəsi Kor İslamın üzünə lombayla necə tüpürdüyünü gözlərinin önünə gətirir, azacıq da olsa peşmançılıq hissləri keçirirdi. Çünki o dəqiqə dağların qoynunda yerləşən doğma kəndləri gəlib düşürdü yadına. Kövrəlirdi. Uşaq kimi hönkürüb ağlamaqdan özünü güclə saxlayırdı. Qafar müəllimin ayağı illərlə kəndə dəymirdi. Çünki kəndə baş çəkmək üçün gərək boğazından kəsib qəpik-quruş toplayaydı. Düzdür, bu qəpik-quruşu toplamaq o qədər də çətin məsələ deyildi. İstəsəydi, ildə bir dəfə də olsa, dədəsi Kor İslama baş çəkə bilirdi, uşaqlığını qoyub gəldiyi o kənddə bir-iki günlük can rahatlığı tapardı, dirə-düymə oynadığı vaxtları gözlərinin önünə gətirirdi. «Sarı bulağ»ın başında bir axşamüstü Mələk arvadın ortancıl qızına qorxa-qorxa ürəyini açdığı günü yadına salıb bahar buludu kimi dolardı. Özü dedi ki, onun uşaqlıq illəri də, ilk məhəbbəti də bu kənddə dəfn olunmuşdu. O, ilk məhəbbətini kənddə dəfn eləsə də, bu məhəbbətə qovuşmadığına görə indi o qədər də yanıb-yaxılmırdı. Bu barədə söz düşəndə deyirdi ki, nə yaxşı Mələk arvadın ortancıl qızını traktorçu Qədir götürüb qaçdı. Və söz yox ki, Mələk arvad da o zaman tərsliyinə salıb barışıq gələnləri çöl qapısından içəri buraxmamışdı. «Mənim traktorçu ilə nə alış-verişim» - deyib oğlan evindən üz döndərmişdi. Sonra Azərbaycan müstəqilliyə qovuşmuşdu. Azərbaycan müstəqilliyə qovuşandan üç il sonra traktorçu Qədirin səsi Moskvadan gəlmişdi. O, traktorçuluğun daşını birdəfəlik atıb alverlə məşğul olmağa başlamışdı. İndi traktorçu Qədirin qapısında iki dənə «Cib» dayanırdı və söz yox ki, kənddə hamı ona traktorçu Qədir yox, «Qədir müəllim» deyə müraciət edirdi. Və söz yox ki, Mələk arvad da səhərdən-axşama Qədirin başına pərvanə kimi dolanırdı.

Qafar müəllimin dediyinə görə, onu dədəsi Kor İslam bədbəxt eləmişdi. «Oxu, alim ol» - demişdi. O da oxuyub alim olmuşdu, amma insan kimi yaşaya bilmirdi. İnsan kimi yaşaya bilmədiyinə görə də bunun səbəbin bir ayağı gora titrəyən dədəsindən görürdü. Əslinə qalsa, onun dədəsi Kor İslamı qınamaq da insafdan deyildi. Zəmanə dəyişmişdi. Və bu dəyişən zəmanədə alimlərin, professorların maşınla «xaltura» eləmələri, şəhəri başına götürən göydələnlərdə fəhlə kimi çalışmaları adi hala çevrilmişdi və burada qeyri-adi heç nə yoxuydu.

Gözlərini uçaştkovu Səlimin «Sevinc» kafesinin tez-tez yanıb-sönən işıqlarından çəkib bir papiros alışdırdı və saata baxdı. 12-yə qalırdı. Gecə yarı olmuşdu. Yerində qurcalandı. Çünki müştərilərin kafedən çıxan vaxtları yaxınlaşırdı. Müştərilərin kafedən çıxan vaxtları yaxınlaşdıqca onun narahatlığı da artırdı. Ürəyi şiddətlə döyməyə başladı. Onun narahatçılığı və

ürəyinin şiddətlə döyünməyə başlaması evdə xəstə yatan arvadıyla bağlıydı. İki günüydü ki, sükanın arxasında oturub səhəri dirigözlü açırdı. İki gecəydi ki, müştəri olmurdu. Müştəri olmayanda pul da olmurdu. Pul olmayanda isə heç bir xəstəxananın həndəvərinə belə yaxın düşə bilməzdi. Heç bir xəstəxananın həndəvərinə belə yaxın düşə bilmədiyinə görə də kəndçiləri Səməd həkimi evlərinə çağırmışdı. Səməd həkim də başını bulayaraq düz yeddi adda dərman yazmışdı və bu yeddi adda dərmanı almaq üçün o, bir aylıq maaşını və beş-on gecəlik xalturasını üst-üstə qoyub apteklərin birinə üz tutmalı idi. Düzdür, xəstə arvadının dəva-dərmanını almaq üçün o, bir ay gözləməmişdi, bazarda göy-göyerti satan qonşusundan lazım olan qədər borc pul götürmüşdü. İndi o, bu borcu necə qaytara biləcəyini düşünəndə, havalanan kimi olurdu. Bilmirdi ki, neyləsin. Nə edəcəyini bilmədiyinə görə də yenə ürəyində dədəsi Kor İslamın qarəsınca deyiniirdi.

İki nəfər onun avtomobilinə yaxınlaşdı. Sevincindən bilmədi ki, neyləsin. Tələsik avtomaşından düşüb arxa qapıları açdı və az qala təzim eləyərək dilləndi:

- Buyurun.

Onun «buyurun» dediyi gənclərdən biri sərxoş idi. Ayaqüstə güclə dayanırdı. Ancaq ayaqüstə güclə dayansa da aqlını zərrə qədər də itirməmişdi. Aqlı başında olduğuna görə də dili pəltək vura-vura əllərini cibinə saldı:

- Al, bu sənin on manatın. Bəsindir mi?

O, pulu əlinə götürüb uşaq marağıyla bir xeyli baxdı. Titrəyirdi. İlk dəfəydi ki, əlinə dövriyyəyə təzəcə buraxılmış on manatlıq dəyirdi. Qeyri-ixtiyari pulu burnuna yaxınlaşdırdı. Mətbəə qoxusu hələ getməmiş on manatlığı ləzzətlə qoxuladı və bu qoxunu ciyərlərinə çəkdi. Bu qoxudan sanki bihuş oldu. Yox. O, bihuş olmadı, bir andaca Mələk arvadın ortancıl qızını xatırladı. İçindən bir qəhər qalxıb boğazında tıncıqlandı. Onda da gecəydi. Onda da canına bir titrətmə düşmüşdü. Aradan çox illər ötüb-keçmişdi. Amma bu illər o qızın saçlarının qoxusunu ona unutdura bilməmişdi. Təzə on manatlığı burnuna yaxınlaşdıran kimi, həmin o ilk sevdiyi qızın saçlarının qoxusunu duymuşdu. Bir andaca həmin o qızın saçlarının qoxusu və pulun qoxusu bir-birinə qarışdı onun dünyasını başına dar eləmişdi.

- Hə, nə deyirsən? - Həmin o sərxoş oğlan dili topuq vura-vura soruşdu və cavab gözləmədən dedi: - Ayka, bəlkə əminin pulunu bir az da artıra. - Pis olmaz, - deyə qız cavab verdi. Qafar müəllim bir andaca diksinən kimi oldu. Və o dəqiqə də həmin sərxoş oğlanın yanındakı qıza baxdı. Ürəyi sancdı. Sanki göylər uçub başına töküldü. Həmin o sərxoş oğlanın "Ayka" dediyi Aynurə onun tələbəsi idi. Dərslərini əla oxuyurdu. Çox istedadlı tələbəydi. O, həm də öz gözəlliyi, yaraşığıyla hamının diqqətini çəkirdi. Elə bil ki, su sonasıydı. "Aman Allah, bu nədir görürəm?" - Dişlərini bir-birinə sıxıb qışqırmaqdan özünü güclə saxladı. - Dünya niyə dağılmır, görəsən? Görəsən, biz hara gedirik? Bu boyda məmləkəti bazara döndəriblər. Namus, qeyrət, vicdan hərəcə qoyulub. İndi satılmayan heç nə yoxdur. Puluna minnət. İstəsən lap adam da öldürüb qanını batırırsan. - Aynurə də öz müəllimini tanımışdı. İri, qara gözlərini aşağı dikib canavar görmüş quzu kimi titrəyirdi.

- Ay kişi, nə deyirsən? Vaxt ötür, axı. - Sərxoş oğlan əsəbiləşən kimi oldu. Qafar müəllim bir pula baxdı, bir də başını qaldırıb göydə sayrışan ulduzlara baxdı. Sanki ulduzların arasında haqq-ədalət axtarırdı.

Qafar müəllim auditoriyaya girər-girməz, bir anlıq ayaq saxladı. Günahkar adamlar kimi boynunu bükdü. Bir istədi ki sakitcə geri qayıtsın, amma nə fikirləşdisə də, içəri keçib auditoriyaya göz gəzdirdi və tələbələrle salamlayıb gözlərini bir nöqtəyə dikdi. Birdən-birə bədənində soyuq tər gəldi. Sanki kürəyində qarışqalar gəzirdi. Ürəyi sıxıldı. Ürəyi sıxıldığına görə də durub pəncərənin birini açdı və sakit səsle danışmağa başladı. Tələbələr diqqətlə mühazirəni dinləyir, onun ağzından çıxan hər kəlməni Quran ayəsi kimi dəftərə qeyd etməyə çalışırdılar. Birdən-birə gözləri Aynurəyə sataşdı. Bir andaca yetim uşaq kimi büzüşüb səsinə kəsdi. Özünü tələbələrinin qarşısında bir alim kimi yox, taksi sürücüsü kimi hiss elədi. Gözlərini dünən gecə yarısı həmin o sərxoş oğlanın "Ayka" dediği Aynurənin iri, qara gözlərindən yayındırmağa çalışsa da, bunu bacarmadı. Sanki gözləri Aynurənin gözlərinə "ilişib" qalmışdı. Birdən ona elə gəldi ki, danışan o deyil, Aynurənin iri, qara gözləridir. Aynurənin iri, qara gözləri sanki kövrək səsle deyirdi: "Məni bağışla, müəllim. Dolana bilmirik. Atam Qarabağ əlilidir. Bir ayağını Laçında itirib. Aldığı pensiya dava-dərmanlarına bəs eləmir. Evimizdə məndən savayı daha üç uşaq var. Neyləyim, onları acından öldürə bilmərəm ki? Həm özüm oxuyuram, həm də valideynlərimə kömək eləyirəm. Atamın heç nədən xəbəri yoxdur. Bilsə, dərimi soyar". - Aynurənin iri, qara gözləri yaşarmışdı. Onun iri, qara gözləri yalan söyləmirdi. Qafar müəllim də kövrəlmişdi. O, öz tələbəsini yaxşı başa düşürdü. Axı onun özü də gecələr pul dalınca qaçır. Gecələr pul dalınca qaçdığına görə də tələbəsinə necə toxtaqlıq verəcəyini bilmirdi. Ürəyi bərk sancdı. "Zəhirmar yenə başladı" - deyə sağ əlini sinəsinin üstünə qoydu. Qafar müəllim bir ziyalı kimi yaşadığı cəmiyyətin ağrısını öz ürəyində gəzdirdi. Görəsən, onun ürəyi bu ağrıya tab gətirəcəkdimi?

NARKOZ ZEYNAL

Zeynal orta məktəbi güc-bəla ilə başa vurub sənədlərini tibb institutuna verəndə kənddə heç kim təəccüblənmədi. Birce Vəli müəllimin dili dinc durmadı: «Məmmədin o gədəsindən həkim olsa, mən düz yarım saat müəllimlər otağında it kimi hürəcəyəm» - dedi. Amma Vəli müəllim bilmirdi ki, Zeynalın dedəsi tərəzinin bir gözüne oğlunu, o biri gözüne də qalaq-qalaq pul qoyub məsələni həll eləyib və bununla da o, it kimi hürməli olacağını boynuna götürüb.

İllər ötüb-keçdi. Məmmədin "gədəsi" də institutu pul gücünə qurtarıb şəhərdə qaldı. Və günlərin bir günü kəndə xəbər yayıldı ki, Məmmədin "gədəsi" böyük bir xəstəxanada narkoz işinə baxır. Elə ona görə də adına «Narkoz Zeynal» deyirlər. Əvvəllər adının qabağına yapışdırılan bu ayamadan Zeynalın xoşu gəlmirdi. Xoşu gəlmədiyinə görə də çoxları ilə üz-göz olmuşdu, mübahisə eləmişdi, saatlarla çənə döymüşdü. Çünki istəyirdi ki, onu «Narkoz Zeynal» yox, «Zeynal həkim» deyə çağırınsınlar. Çox zaman xəstələr «narkoz»la «narxoz»un yerini sehv salır, Zeynala «Narkoz Zeynal» yox, «Narxoz Zeynal» - deyə müraciət edirdilər. Xəstələr də, onların qohumları da əvvəlcə elə bilirdilər ki, Zeynal «narxozu» - yeni o vaxtkı Xalq Təsərrüfatı institutunu qurtarıb, ona görə də xəstələr əməliyyatdan qabaq

həyəcan keçirir, nə edəcəklərini bilmir, yazıq-yazıq gözlərini döyürdülər, amma bununla belə, şeytanın da mələk kimi göründüyü bu şəhərdə «Narkoz»u qurtaranın da hər hansı bir xəstəxanada narkoz verməsi də təəccüblü görünməməliydi.

Vəli müəllim öz sözünün üstündə durub müəllimlər otağında it kimi hürmədi. Onun müəllimlər otağında it kimi hürmədiyinə görə Əli müəllimin cin təpəsinə vurdu:

- Aə, niyə sözünün üstündə durmursan? - deyə onu tulasifət eləyəndə Vəli müəllim oturduğu yerdən dik atıldı:

- Ay Əli, özünü yığışdır. Qırx ildir ki, bu xaraba qalmışda kimya-biologiyadan dərs deyirəm, hələ bir dəfə də olsun sözümdən qaçmamışam.

- Bəs deyirdin ki, Məmmədin gədəsindən həkim olsa, it kimi hürəcəm. Bəs onda niyə hümrürsən?

- Ay Əli, Məmmədin gədəsi nə vaxt həkim oldu ki, mən də it kimi hürmədim, hə?

- Bəs həkim necə olar?

- Həkimmi? - Vəli müəllim duruxdu, amma tez də özünü ələ alıb dedi:

- Gəl, gedək Bakıya. Əgər o Məmmədin gədəsi resept yazsa bil-sə, yaxud başağrısıyla qarınağrısını fərqləndirməyi bacarsa, ələ həmin günü it kimi hürüb müəllimliyin daşını birdəfəlik atacağam.

Müəllimlər otağına ölü bir sükut çökdü. Zəng vurulana kimi heç kimdən səs çıxmadı. Zəng vurulanda isə Qasım müəllim jurnalı götürüb dedi:

- Vəli müəllim haqlıdı. Çünki Məmmədin gədəsinə həkim yox, «Narkoz Zeynal» deyirlər. Və indi həmin o «Narkoz Zeynal» xəstəxanada şöbə müdiridi. Eşitdiyimə görə, hələ alim də olmaq istəyir. Bunun üçün bir etək pul verib namizədlik işi yazdırır.

Vəli müəllimin dili yenə də yeddi il bundan əvvəl olduğu kimi, dinc durmadı:

- Məmmədin gədəsi müdafiə də eləyəcək, tibb elmləri namizədi də olacaq, az sonra o xəstəxananın baş həkimi də olacaq, amma ondan həkim olmayacaq. Çünki onun başı qoyun başıdı.

- Ay Vəli müəllim, əgər o gədənin başı qoyun başıdırsa, bəs niyə attestatda ona kimya və biologiyadan dörd yazıbsan?

- Mən o dördü Zeynala yox, Zeynalın dədəsinin qapıma gəndərdiyi dörd dənə erkək quzuya yazmışam. Həqiqətən də o quzulara «dörd» düşürdü. Hərəsində 18-20 kilo ət olardı.

Əli müəllim başını bulayıb daha heç nə demədi. Bununla da söhbətə yekun vuruldu və Vəli müəllim özündən razı halda gülümseyərək dəhlizə çıxdı.

O vaxtdan çox illər ötüb-keçmişdi. Daha Vəli müəllim kimya-biologiyadan dərs demirdi. Oturmuşdu evlərində. Başı əsirdi. Həm də bir ayağı gorda idi. Bir ayağı gorda olduğuna görə də özünün dərs saatlarını rus dilindən dərs deyən qardaşı oğluna vermişdi. Vəli müəllimin qardaşı oğlu kimya-biologiyadan dərs

demək üçün gedib Qazaxda kursa yazılmışdı. Bununla da ixtisasını dəyişib olmuşdu kimya-biologiya müəllimi. Vəli müəllim uşaqlara rus dili öyrədən qardaşı oğlunun birdən-birə ixtisasını dəyişib kimya-biologiya müəllimi olduğuna inansa da, Məmmədin gədəsinin həkim olduğuna hələ də inanmırdı.

Əli müəllim də daha dərslər demirdi. Sağ ayağı tutulmuşdu. Bu, bir il bundan əvvəl olmuşdu. Bir il bundan əvvəl Əli müəllim sinəsində küt bir ağrı duydu. Sonra da bu ağrı bütün bədənə yayıldı. Günü-gündən haldan düşdüyünü hiss eləyən Əli müəllim özünü Bakıya çatdırdı. Soraqlayıb Məmmədin gədəsi işlədiyi xəstəxananı tapdı və içeri girən kimi qapıçıdan soruşdu:

- Narkoz Zeynalı necə görə bilərəm?

- Narkoz Zeynal kimdir? - Qapıçı təəccüblənən kimi oldu.

- Məmmədin gədəsini deyirəm. Operasiyadan qabaq xəstələrə narkoz verir.

- Ay əmi, siz yəqin ki, Zeynal Məmmədoviçi deyirsiniz. İndi yoldaş Məmmədoviç baş həkimdir. Özü də Almaniyadan təcavə qayıdıb.

Əli müəllim yavaş addımlarla pillələri qalxıb sağa buruldu. Az sonra televiziyada tez-tez reklam olunan Avropa qapısının önündə ayaq saxlayıb gözlərini sol tərəfə vurulmuş lövhənin üstündə saxladı. Lövhənin üstündə qızıl hərflərlə belə yazılmışdı: «Tibb elmləri doktoru Zeynal Məmməd». - Əli müəllimin dodaqlarına bir təbəssüm qondu. Onun dodaqlarına bir təbəssüm qonması ilə Vəli müəllimin yada düşməsi bir oldu: Məmmədin gədəsindən heç vaxt həkim olmayacaq». - Bu sözlər bir andaca Əli müəllimin qulaqlarında cingildədi. İstər-istəməz bir addım geri çəkildi. Nədənə o, eymənən kimi oldu. Ona elə gəldi ki, lövhədə qızıl hərflərlə yazılmış həmin o sözlər bir andaca bitə-birəyə dönüb onun bədənə doldu. Və doğrudan da onun bədənə bir gicitmə düşdü. Əvvəlcə sinəsini, sonra isə dazlaşmış başını qaşayıb qapını açdı. Qəbul otağında 20-21 yaşlarında gözəl bir qız əyləşmişdi. Əli müəllimin gözləri həmin o gözəl qıza ilişib qaldı. Bir andaca bədənə yayılan gicitmə duman kimi çəkilib getdi və onun heyrətdən ağızı açıla qaldı. Əli müəllimin yetmişə yaxın yaşı varıydı və hələ ömründə belə gözəl qız görməmişdi. Ona elə gəldi ki, «Narkoz Zeynal»ın katibəsi insan deyil, göydən enmiş bir mələkdi və bu mələk də Məmmədin gədəsinə qismət olub. «Məşədə armudun yaxşısını ayı yeyər» məsəli bir andaca yaddaşından süzülüb dodaqlarından çıxdı.

- Əmi, nə dediniz? - Katibə qız yerində qurcalandı.

- Mən? Mən? - Əli müəllimin dili topuq çaldı. Və birdən-birə qeyri-ixtiyari dediyi həmin o atalar sözünü işlətdiyinə görə utanan kimi oldu. Və Əli müəllim yaşının bu çağında ilk dəfə olaraq dərslərini bilməyən uşaq kimi qızarıb başını aşağı saldı. Yaxşı ki, onu bu çıxılmaz vəziyyətdən «göydən enmiş mələk» qurtardı.

- Sizə kim lazımdır?

- Zeynal həkim. - Bu dəfə dili topuq çalmadı.

- Gözlə. Yanında adam var. - Əli müəllim üstünə qırmızı məxmər çəkilməmiş stulların birinin üstündə oturub gözləməyə başladı.

Dəqiqələr ötürdü. İçeridəki adam isə çıxmaq bilmirdi. Əli müəllimin səbri tükənirdi. Səbri tükəndikcə ağarmış qaşlarının arasındakı düyün getdikcə böyüməyə başlayırdı. Bu düyün böyüyüb qoz boyda olanda dərinə köks ötürdü. Katibə qız iri, ala gözlərini süzdürüb şirin-şirin gülümsədi, amma onun şirin-şirin gülümsəməsini Əli müəllim görmədi. Çünki həmin o xoşbəxt anlarda Tanrının bu qocaman tarix müəlliminə yazdığı gəlmişdi. Yoxsa Əli müəllimin xəstə üreyi «göyden enmiş mələyin» süzgün baxışlarına, şirin-şirin gülümsəməsinə tab gətirə bilməyəcəkdi. Həmin o xoşbəxt anlarda Əli müəllim qarğa burunlu arvadını gözlərinin önünə gətirib onunla evləndiyi günə lənətlər yağdırırdı. Əli müəllimin qarğa burunlu arvadıyla evləndiyi günə lənətlər yağdırdığı dəqiqələrdə «Narkoz Zeynal» üst-üstə qalaqlanmış kağızlara bir-bir qol çəkərək dodaqaltı oxuyurdu: «Nə gözəldir lələyi, Tovuz quşunun bəzəyi». - Sizin necə də məlahətli səsiniz var, professor». - Xəstəxananın təsərrüfat işlərinə baxan Bağban Bağbanov qız kimi əzilib-büzüldü və dilini daha da şirinləşdirib əlavə elədi: «Sözləri də gözəldi. Tovuzun adına layiq yazılıb». - Fərəhləndi. - Bəs nə bilmişdin. - «Narkoz Zeynal» sonuncu kağıza qol çəkib kresloya yaxındı. Az sonra pıçıldı ilə dedi: - Gələn ay təmirə başlayırıq. - Əllərini bir-birinə sürtdü

- Xalaoğlu, təki elə olsun. Kor nə istəyər, iki göz, biri əyri, biri düz - deyər Bağban Bağbanov kağızları səliqə ilə qovluğa qoyub getmək istəyəndə «Narkoz Zeynal» əsəbiləşdi:

- Ay bala, sənə yüz dəfə demişəm ki, mənə xəstəxanada xalaoğlu demə. Sonra da ağzıgöyçəklər deyəcəklər ki, öz qohum-əqrabasını yığıb başına. Birdəfəlik qulağınızda sırğa eləyin. Burada biz qohum-zad deyilik, iş yoldaşırıq. Get Fəridə də, Rasimə də, Xaqaniyə də, Tofiqə də, Fikrətə də, nə bilim Aliya da, Solmaza da de ki, bir də xəstəxanada mənə xalaoğlu, dayıoğlu, əmi, nə bilim yeznə... desələr, onların hamısını şöbə müdirliyindən çıxaracağam. Sən də aqlını başına top elə. Kənddə it döyürdün. Onun-bunun qapısında fəhləlik eləyirdin. İndi «mersedes»də gəzirsən. - Bağban Bağbanov özünə ciddi bir görkəm verib dilləndi: «Baş üstə, professor». - Bu sözlər «Narkoz Zeynal»ın canına yağ kimi yayıldı və gözlərini qıyıb bir müddət xalasıoğlunun üzünə baxdı. Sonra da güclə eşidiləcək bir tərzdə dedi:

- Gedə bilərsən.

Əli müəllim «Narkoz Zeynal»ın yanında çox ləngimədi. «Narkoz Zeynal» yazdığı resepti ona uzadaraq dedi:

- Üç günə sənə canındakı ağrılardan əsər-ələmət qalmayacaq. Olacaqsan buz baltası kimi. Buz baltası kimi olandan sonra Vəli müəllimə deyərsən ki, Məmmədin oğlu yaxşı həkimdir. Qoy bir də ağzını Allah yoluna tutub deməsin ki, Məmmədin oğlundan həkim olmaz. Yaxşımı?

- Yaxşı, dərddin alım. Mütləq deyərəm. - Əli müəllim uşaq sevinciylə resepti götürüb ütülənməkdən işıldayan penceyinin döş cibinə qoydu və birdən qaşlarını çatıb soruşdu: - Qadan alım, de görüm, Vəli müəllimin o sözünü sənə kim çatdırıb? - Tez də cavab gözləmədən «Hə, hə, başa düşdüm» - dedi və sağollaşaraq kabinetdən çıxmaq istəyəndə «Narkoz Zeynal»ın zəhmli səsi eşidildi: - Nəyi başa düşdün, müəllim? - Nə bilim vallah, - Əli müəllim çiyinlərini çəkdi.

Kənddə işverənlər çox idi. Həmin o işverənlərin vasitəsilə «Narkoz Zeynal» kimin hansı yuvanın quşu olduğunu yaxşı bilirdi. O, yaxşı bilirdi ki, Vəli müəllim cəbhəçidi. Vəli müəllim cəbhəçi olduğuna görə də «Narkoz Zeynal»ın qardaşı oğlu hər ay onun barəsində yuxarılara məlumat ötürürdü, amma Vəli müəllimin gözünün üstə qaşın var deyən yoxuydu. Bu isə «Narkoz Zeynal»ın qardaşı oğlunu cin atına mindirirdi. Vəli müəllim hər yerdə deyirdi ki, dəvənin quyruğu yerə dəyəndə Məmmədin gədəsindən də həkim olacaq. Və bir də deyirdi ki, gədə oğlundan gədə olar. Və söz yox ki, onun dediklərinin hamısını «Narkoz Zeynal»ın qulağına pıçıldayırdılar.

Bakıdan qayıdandan düz bir ay sonra Əli müəllimin sağ ayağı tutuldu və o, yatağa düşdü. «Narkoz Zeynal»ın yazmış olduğu dərmanlar onun canını nəinki buz baltası kimi eləmədi, əksinə, Əli müəllimin canındakı ağrılar daha da çoxaldı və hələ üstəlik ayağı da tutuldu. Ayağı tutulub yataq xəstəsi olandan sonra Əli müəllim uşaq göndərib Vəli müəllimi yanına çağırırdı və dedi ki, rəhmətlik dəvənin çörəyi sənə halal olsun. Düz deyirsənmiş ki, Məmmədin gədəsindən həkim olmayacaq. Məmmədin gədəsindən alim oldu, professor oldu, hələ bu gün-sabah akademik də olacaq, amma ondan həkim olmayacaq. Vəli müəllim dodaqaltı qımışıb heç nə demədi. Sonradan-sonraya dilləndi:

- Ay Əli, Məmmədin gədəsindən heç adam da olmadı. Çünki qanı da, südü də xarabdı. Dava illərində babası camaata gün verib, işıq vermədi. Neçə-neçə ailəni dağıtdı, uşaqları gözüyaşlı qoydu. Əsgər ailəsinə sataşdı. Elə dədəsi də ömrü boyu namuslu adamları şərhləməklə məşğul olub.

Bu söhbətin üstündən on gün keçməmiş Vəli müəllim dünyasını dəyişdi. Vəli müəllim dünyasını dəyişən günü «Narkoz Zeynal» Almaniyada almış olduğu «villa»sına və həmin «villa»da saxladığı erməni qızına baş çəkməyə gedirdi. Vəli müəllimin ölüm xəbərini də təyyarəyə minməmişdən bir saat əvvəl eşitdi və eşitdiyi bu ölüm xəbərindən çox sevindi. Elə bu sevincə də Vəli müəllimin qardaşı oğluna bu məzmununda teleqram vurdu: «Başın sağ olsun, Valeh. Zeynal həkim». - Valeh müəllim teleqramı oxuyub bir papiros yandırdı və acı tüstünü ciyərlərinə çəkdi. Sonra isə maraqlı dolu gözlərini əl boyda kağıza zilləmiş Çayçı Ələsgərə baxıb: «Teleqramdı. Narkoz Zeynal göndərib» - dedi və yavaş addımlarla yas mağarına sarı getdi.